

ergaa□
tokko□
qofa□

**Qophii--D/r Naajii Ibraahiim
Arfaj
Hiikkaan -- Jamaal Muhammad
Ahmad**

رسالة واحدة فقط

تأليف -- د/ناجي إبراهيم عرفج

الترجمة - الداعية جمال محمد أحمد

الله الله الله

الله

الله



- warreen dhugaan haqabarbaaduu .
- warreen qalbii waa hubattu qabaniif.

qabiyyee kitaabdichaa.

ga⁵ziilee osoo hinqaraane dura

du⁶uubii ijoo kitaabdichaa

to¹⁷umma Rabbii kitaaba wangeela
(kakuu dur) keessatti.

to¹⁸umma Rabbii kitaaba wangeelaa
(kakuu haarawa) keessatti.

to¹⁹ummaa Rabbii qur'aana kabajamaa keessatti.

x²⁰ura

y²⁷da boodaa

ki²⁸abaafii hojiilee biroo tan abbaa kitaaba qopheessee.

gaafiilee osoo hindubbisne duratti.

1 (kitaaba ergaa takka jedhu kanatti maaltu fedhame?)

2 (wangeelle waayee isirraa maal jedha?)

3 (qur'aannii hoo waayee isii maal jedha?

4kana booda yaanni ati isirraati qabdu kana booda maal fakkaata?

ijoo dubbii

seena ilma namaa keessatti eega aadam uumamerraa kaasee ergaa bu'uraa kan haalaan murteessaa tahe tokkootu ilma namaatti ergame. ilma namaa ergaa kana yaadachiisuuf jeha, karaa sirriitti isaan qajeelchuuf

ergaa tokko qofa!

jecha,Rabbiin tokkichi haqaa ergamtoota erge kanneen akka aadam, nuuh, ibraahiim, muusaa, iisaa, muhammad, (nageenyi isaanirratti haajiraatuu) hunda isaanii Rabbiin akka ergaa takka namatti geessaniif erge.isiin sun:

gooftaan haqaa

Rabbiin tokkichi haqaa isuma qofaatu gabbaramaadhaa.

erge akka ergaa tana
umatatti geessaniif.

---- **nuuh** Rabbiin keessan Rabbii tokkichaa isuma qofa gabbaraa.

---**ibraahiim** Rabbii keessan Rabbii tokkichaa isuma qofa gabbaraa.

---**muusaa** Rabbiin keessan Rabbii tokkichaa isuma qofa gabbaraa.

---**iisaa** Rabbiin keessan Rabbii tokkichaa isuma qofa gabbaraa.

---**muhammad** Rabbiin keessan Rabbii tokkichaa isuma qofa gabbaraa.

Rabbiin ergamtoota isaarraa warreen murannoodhaa tiifii kanneen biroo kani nuti beynuufii hinbeeynes hojiilee ciccimtuu hedduu akka raawwataniif erge.sankeessaa:

- 1)ergaa Rabbii fuudhanii ummatatti geessuu.
- 2)tokkummaa Rabbiitiifii rabbiif qulqulleessuu nama barsiisuu.

3) fakkii gaarii ummanni karaa Rabbii keessatti itti hidhatu jechaafii hujiinis ummataaf tahuu.

4) ummata isaan jala deemu gara sodaa Rabbiitii fii isaaf ajajamuu qajeelchuu.

5) ummata isaan hordofu seera amantiitiifii haalaaf amala gaarii barsiisuu.

6) jallattootaafii mushriktoota taabota gabbaran qajeelchuu .

7) ilmi namaa akka du'a booda kaafaman, akka hojii isaaniirraa qorataman, namni Rabbitti amanee isa tokkichoomse kagaarii dalage galanni isaa akka jannata tahe, namni rabbitti dilaaye ajaja

isaa dide galti isaa ibidda jahannam akka tahe ummata barsiisuu.

ergamtootaaf anbiyoota kana Rabbuma tokkichaatu isaan erge aalamni kuni umamtoota isa keessa jiruun wajji jireenya Rabbiitti nama qajeelcha. inni tokko tahuufii kan waahunda uumu isa tahus ragaadha. kanaf Rabbiin kan aalama kana uume isa, waan isa keessaa nama, bineensa, raammoofii kanneen biroollee Rabbumaatu uume. isuma ka duaafii jiruu uume, jiruu dhumtuufii jiruu haftus.

kitaabni amantaa tan
yahuudii, kiristaanaafii, tan
muslimaatis hundi isii Rabbiin
jiraachuufii tokkummaa isaa ni
mirkaneessiti.

namni dhugaa barbaadu kan
haqarratti hundaaye waayee Rabbii
wangeelaafii qur'aana keessatti gadi
fageenyaan yoo qorate sifa Rabbiin
ittiin kopha tahe tan
gabbaramtoonni kijibaa isatti
hinqindooyneen adda baasee
hubatuu dandaya. gariin sifaata
sanii kunoo tana.

1) gooftaan dhugaa kan uume
malee uumamaa miti

2) Rabbiin tokkicha shariika hinqabu, hedduu miti, hindhallesi hindhalannesi

3) Rabbiin fakkeessaa uumamtootarraa qulqulluudha, adduniyatti ijji isa hingartu.

4) Rabbiin dur jiraataadha hindu'u, qaama uumama isaa keessa hinqubatu,

5) Rabbiin abdatamaadha, zaata isaatiin dhaabbataadha, uumamtoota isarraa dureessa, isaanitti hinhaajamu, haadhaafii abbaanis isaaf hintaane, jaartiifii ilmas hingodhanne, cyaataafii dhugaatitti hinhaajamu, tokkottis gargaarsifatuu hinhaajamu.

Ammoo uumaan Allaaha uume hundi isatti haajamti.

6) Rabbiin sifa guutamtuu fii kabajaatiin qophaa haqa godhatee jira. uumaa isaa keessaa tokkolleen isatti hinfakkaatu. kan akka fakkaataa isaa tokkolleen hinjiru.

sifaataa fii madaallii dubbatame kanaafii kanbiroo kan sifaata Rabbiirraa tahe ragaa godhachuun gabbaramtoota dharaa balaaleefatuun ni dandayama.

mee amma gama ergaa tokko kan olitti dubbatameetti deebiee, ragaalee tokko tokko tan

tokkummaa Rabbii mirkaneessitu
qur'aanaafii kitaaba wangeelaa

**gariin kiristaanotaa
gaafii itti aanu kana
gaafachuun nimala.
Rabbiin tokko
tahuun beekamaadha**

irraa isiniif fida. garuu san dura
yaada kanan isinii qooduu fedha.

dhugaan jiru kiristaana biratti
akkan ani qorannaa guddoo godhee

gaafii hedduu isaaniin wajji godhee hubadhetti Rabbiin isaan biratti akka asii gadii kana taha:

1) Rabbi abbaa

2) rabbi ilma

3) rabbi hafuura qulqulluu

ilaalchi haqaatiifi adeemsi sirrii namni dhugaa qoratu tokko kiristaanota kana akka gaafiiwwan itti aanu kana gaafatu dirqisiisa.

- rabbiwwan sadihitti akeekaa rabbiin tokko jechuu keessan kana hiikkaan isaa maali?
- rabbiin tokkootu sadihi keessa qubate moo sadihiitu tokko

keessa qubate (3keesa1 moo
1keessa3)?

dabalataan akka gariin
kiristaanaa amanutti rabbiwwan
sadeen kuni hojii,fakkiifi bifa adda
addaa qaban kunoo akka asiigadii
kanatti:

- 1)rabbii abbaa =inni kan uumu
- 2)rabbii ilma=inni ka furmaata
fidu)kabilisoomsu
- 3)abbii hafuura qulqulluunni
marihachiisaa (jajjabeessaa)

jechi dharaa kan iisaan ilma
Rabbiiti jedhu yookaa inni rabbi

jedhu, yookaa qaama rabbirraayi
jedhu kuni waan towraatiifii injiil
dubbatteen walfaallessa. towraatiifi
wangeelli Rabbiin waatokkolleen
isa arguu hindandayu duniyaa
keessatti :

"isin sagalee isaa hindhageenne
gonkuma, fuula isaatis hinagarre"

(wangeela yohannaa 5:37)

" tokkolleenuu isa hin agarre
konkuma, tokkolleenuu isa arguu
hindandayu".

(ergaa duraa gama tiwoosaawisitti (16:6

"tokkolleen na argee jiraachuu
hindandayu"

(alkhuruuj 20:33).

ragaalee kanaafii kanneen
birootis qabachuudhaan ani yeroon

gaafadhu hedduu nagaddisiisa mee
akkamitti jecha warreen iisaan
rabbi jedhaniifii waan kitaabni
qulqulluun mirkaneessitu kan
tokkolleenuu rabbiin hinagarre
sagalee isaatis hindhageenye
jedhu?

- yahuudaafii maatiin
nabiyyullaahi iisaa isa
hinagarree sagalee isaa
hindhageenyee?
- akkamitti towraatiifii injiil
rabbiin nam tokkollee isa
hinargu isa hindhagayu jechaa
murteessitee osoo jirtuu

akkamitti namni iisaan mul'atu kan sagaleen isaa dhagayame isaan rabbi yookaan ilma rabbiiti jedhan? iccitii dhokataa waayee rabbi keessatti ifa hinbahintu jiraa?

toowraat kana nimormiti. akkana jechuudhaan yeroo rabbirraa ibsitu: "ani anumaatu rabbi namalee rabbiin biraa hinjiru. ani iccititti hindubbanne kaayyoo kiyyas dhokataa hingoone. ani anumaatu Rabbi , ani dhugaadhan dubbadha,ani waan dugaatahe beeysisa". (isaayyaas19:45)

**eega dubbiin akkana
taate mee dhugaan jiru
maali?**

maaloo keewwata dabre
qara'i.

amma adeemsa keenya kan
dhugaa barbaaduu gara macaafa
qulqulluufii qur'aana kabajamaa
haa deebifannuu. Adeemsa kana
booda yaaddoo guutuudhaan, ija
xiinxallaatiin, garaa
qulqulluudhaafii
amantummaadhaan kitaaba tana
keessattuu keewwata asii gaditti

dhihaatan yoo dubbistan ilaalcha keessan beekuu nibarbaada.

yaada kana bilisa tahee
dhiheessuudhaaf.
keewwatoota kana
akkuma jiranitti lafa
kaaeera. mee yaaboo uf

Rabbiin tokkicha haqaati (wangeela keessatti):

❖ Dhagayi yaa israa'iil: Rabbiin gooftaa keenya inni tokkicha.

(daawit 6:4)

❖ Rabbiin tokkichi lubbuu jireenyaa nuuf hinuumnee, rizqii nuuf hinkenninee?

(malaachi 2:15)

❖ akka beeytanii natti amantaniifi akka hubattaniifi ani anumaatu Rabbi, nadurattis Rabbiin hinjiru, nabooddattis Rabbiin hinjiraatu. Ani anumaatu Rabbi namalee fayyisaan hinjiru.

(isaayyaas 43:10-11)

❖ Ani anumaatu dura anumaatu boodasi namalee Rabbiin hinjiru. kan akka kiyyaa eenyu?

(isaayyaas 44:6)

❖ Ani anumaatu Rabbii isa malee gooftaan biroo hinjirree mitii? anumaatu kan tola ooluufii kan fayyisus ana. kanbiroo namalee hinjiru.

(isaayyaas 45: 21)

keewwatoota biroo kan

Rabbiin haqaa tokkicha wangeela keessatti (kakuu haarawa) keessatti.

❖ jiruun gaariin zalaalam ati Rabbii haqaa tokkicha tahuukee sibeekanii eyyeesuus kan ati ergite tahuu beekuudha..

(wangeela yohaannis 17:3)

❖ Rabbiin gooftaa keessanii gabbaraa, isuma qofaaf tajaajila godhaa.

(wangeela maatewoos 4:10)

❖ yaa israaiil dhagayi: gooytaan keenya Rabbii tokkicha. Rabbiin tokkicha isamalee kan biroo hinjiru.

(wangeela marqoos 12:28-33)

❖ Rabbiin tokkicha, jiddu jireeysi namaafii rabbi jidduu tokkuma, sun nama maqaan iyyeesuus jedhamu.

(ergaa duraa gara ximootwoosti 2:5)

❖ tokkoon isaanii isatti dhufee akkana isaan jedhe: kabajmoo gaarii, mee wanni gaariin isa hojjadhee jiruu zalaalam isaan argadhu maali?" (iisaan) deebisaa godhe: ((maaliif gaarii jettee nayaamta? gaariin Rabbii tokkicha malee hijiru))

(wangeela mateewoos 19: 16-17akka kooppii mootii jemsiitti)

mee ragaa biroo kan
Rabbiin tokko qofa tahuu
mirkaneessu nidubbattaa?

Rabbiin tokkicha haqaati qur'aana keessatti:

- ❖ ((jedhi inni Rabbi tokkicha. Rabbiin abdatamaadha. hindhalle hindhalannes tokkolleen hiriya isaaf hintaane)).

lakkoofsi suuraa 113: aayata 1-4

- ❖ (gooytaan haqaa namalee hinjiruu nagabbaraa)).

lakkoofsi suuraa:21 aayanni 25)

- ❖ ((warreen rabbiin sadeessaa sadeeniiti jedhan dhugumatti kafaran, Rabbi tokkicha malee rabbiin biraa hinjiru, yoo waan jedhan kanarraa dhoowwamuu baatan warreen isaanirraa kafaran azaabni laaleessa tahe isaan tuquuf jiraata)).

(lakkoofsi suuraa:5 aayata 73)

- ❖ ((Rabbiin keessan Rabbi tokkicha)).

(lakkoofsi suuraa:37 aayata 4)

❖ ((mee Rabbiin biraa Rabbiin wajji nijiraa? yoo warra dhugaa taatan ragaa keessan fidadhaa jedhiin)). lakkofsa suuraa 27 aayata 64)

dhugumatti ergaan tun
(tokkummaa Rabbii) isiin

xumura

Ragaaleen tuniifi
tanneenbiroo tan dhibba hedduu
lakkaawantu wangeelaafii qur'aana
kabajamaa keessatti argantu
Rabbiin tokkicha shariika hinqabne
tahuu akka shakkii hinqabnetti
namaaf mirkaneessiti,kitaabni

wangeelaa akkana jedha"yaa israa'iil dhayi: Rabbiin gooytaa keenya Rabbi tokkicha... Rabbiin tokkicha kanbiroo isa malee hinjiru"(wangeela marqoos 12:8-33). Qur'aanni kabajamaanis dubbii tana akkanatti ibse: (Rabbiin tokko jedhi) (lakkoofsi suuraa 113: aayata1).

kitaabni wangeelaatis Rabbiin tokko qofa jedhee hindhiisne, kan uumeefii kan araaramu isuma qofa tahas ni mirkaneessa"akka beeytanii hubattanii amantaniifi ani Rabbiin anuma, naduras Rabbiin hinjiru, nabooodas Rabbiin hinjiru. ani anumaatu Rabbi, namalee kan

araaramu hinjiru"isaayyaas 43:10-11).

kanaan ifatahee jira dogoggora tahuun jecha iisaan yookaa hafuurri qulqulluun rabbi jedhu.ragaa tokkollee hinqabu.isaan kuni umaa Rabbiiti, homaa harkaa hinqaban, isaan gabbaramtootaa miti, fakkii Rabbiitillee miti qaama rabbiin keessa qubatullee miti. fakkaataan akka isaa hinjiru akka wangeelaafii qur'aannis ibsanitti.

Rabbiin yahudarratti dallanee jira sababaa isaan jallatanii Rabbiin malee taabota gabbaraniif jecha"dallansuun rabbi isaanirratti

buute"(lakkoofsa 3:25),muusaan jibicha isaanii kan warqii nicaccabse.

gama birootiin gareen tokkummaa Rabbiitti amantee kiristaanarraa roorroofii miidhaa hedduutu isii mudate waan Rabbitti amante qofaaf jecha.waan barnoota iisaa kan tokkummaa Rabbii mirkaneessu jirjiiruu diddeef jecha.waan jallina sadeessu kan phawloosiifi gareen isaa baaste waan diddeef jecha.

ijoon dubbii,Rabbiin aadam,nuuh,ibraahiim,muusaa,iisaa ,muhammadi fii nabiyyootaafii

ergamtoota hunda (nagayaaf
rahmanni isaanirratti haa bu'uu)
wanni ergeef akka ilmanama
Rabbitti amanutti yaamaniifi, akka
ibaadaa isaaf qulqulleesutti
yaamaniifi, akka isa
tokkichoomsanii shariika isaaf
hingooneefi. tuni ergaa isaanii
takkittiidha.

**Rabbiin haqaa tokko
qofaa isuma qofa
gabbaraa.**

eega ergaan anbiyootaa takka taate amantiin isaaniitis takka. eгаа amantiin anbiyoota kanneenii maali?

Rabbiif ajajamuun ergaa nabiyoota sanii hundaati. jechi Rabbiif ajajmuu jedhu hiikkaan isaa akka afaan arabaatti islaama jechuudha.

islaamummaan amanti haqaa, tan nabiyoota hundaa tahuu, tahuu qur'aanni kabajamaan nimirkaneessa. dhugaa qur'aanni ibse kana kitaaba wangeelaa

keessattis nimul'ata.(dhugaa kana kitaaba keenya kan itti aanutti kan jala buunee qopheessinu taha. yoo Rabbiin jedhe).

dhumarratti,bilisoomuuf ergaa kana kana fudhannee qalbii qulqulluun itti amanuu nu barbaachisa. **ammoo hojiin kuni qoftiin gayaadhaa miti!**nabiyyootaafii ergamtoota Rabbi hundatti amanuu barbaachisa. (**kuni nabiyyu muhammaditti amanuu ufkeessaa qaba**)seera isaanii jala deemuufii itti hojjachuu. kunoo

karaan jiruu gammachuu zalaalam kana.

yaa nama qalbii qulqulluun dhugaa barbaaddu kan bilisoomuu barbaaddu, waayee kana osoo yeroon si hindabarre itti yaaduu barbaachisa. duuti dingata sitti dhufuun duratti! eenyubbeeka yoom akka taate?

eegaa xiinxallitee gadi lallaalte booda dhimma cimaa kana keessatti qalbii qulqulluufii dammaqtuu

taaten murteessuu qabda.amma Rabbiin tokkicha goofta haqaa kan shariika hinqabne tahuu ragaa bahi, muhammadis nabiyyiifii ergamaa Rabbii kan akka nuuh, ibraahiim, muusaa,iisaa tahuu isaa mirkaneessi.

- ❖ kunoo amma shahaadaa jechuu
- ❖ nidandeessa.jechoota kana.

**ash'hadu anlaailaaha illallaahu,
wa ash'hadu anna muhammadan
rasuulullaah" hiikkaan gooftaan
haqaan gabbaramu allaaah malee
akka hinjirre ragaa ninbaha,
muhammad gabrichaafii ergamaa
isaa tahuus ragaa ninbaha.**

shahaadaan tuni tarkaanfii
duraati karaa jiruu gaarii
zalaalamitti, akkasuma isiin bantuu
hulaa jannataati.

eega karaa kana qabachuu murteefatte,
saahiba kee yookaa ollaa kee
kamuslimaa akka masgiida dhihaatu
yooka markaza islaamaa sigeeyisu
gargaarsa gaafachuu nidandeessa.yoo
kara emeelaatiin naqunnamte (hedduu
nagammachiisa).

**(jeedhiin yaagabroottan kiyyaa
kan lubbuu isaanii irratti
daangaa dabartan! rahmata**

Rabbii irraa abdii hinmuratinaa. dhugumatti Rabbiin balleessa hunda ni araarama. inni araaramaadha, rahmatallee godhaadha. gama Rabbii keessanii deebi'aa isaaf ajajamaa osoo azaabni isinitti hindhfneen duratti, eegasii hintumsamtan. osoo dingata isinii quba hinqabne azaabni isinitti hindhufneen durattigaarii waan isinirratti buufamee (qur'aana) jala deema.) qur'aana kabajamaa - lakkoofsi suuraa:39 aayaata 53-55

ammas waan birootu jira...

yaada dhumaa:

*eega erga tokko kan
jedhu kana hubannoon
dubbisan booda warri
dhugaa kan haqaa*

qabxiilee kanaafii kanneen biraatis
barruule tiyya tan itti aantu
keessatti bal'inaan ibsa yoo Rabbi
fedhe.

sirreefama niqeeballa.